

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o ochraně proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2015, č. j. 6 A 156/2015 – 42,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Stěžovatelka **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) se žalobou ze dne 11. 8. 2015 domáhala ochrany proti nečinnosti žalovaného, kterou spatřovala v tom, že žalovaný nerozhodl o jejím odvolání proti rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 4. 2015, č. j. 69 Si 121/2015 – 3, ve věci její žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Stěžovatelka současně požádala o osvobození od soudních poplatků.

Městský soud v Praze tuto žádost usnesením ze dne 18. 11. 2015, č. j. 6 A 156/2015 – 42, zamítl. Předně konstatoval, že stěžovatelka doložila své majetkové poměry s tím, že pobírá pouze podporu v nezaměstnanosti, má vyživovací povinnost k nezletilému synovi a hradí náklady spojené s bydlením. Dále uvedl, že z § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vyplývá, že přiznat osvobození od soudních poplatků lze jen výjimečně při existenci zvlášť závažných důvodů,

nepostačí jen nedostatek prostředků. Tyto závažné důvody jsou dány např. v situaci, kdy se žalobce přes svoji nepříznivou situaci musí domáhat ochrany svých práv u soudu, přičemž nemožnost domoci se takových práv má výrazný a přímý dopad na jeho práva a povinnosti. V nyní projednávané věci se jednalo o žalobu na ochranu proti nečinnosti žalovaného v řízení, ve kterém se stěžovatelka domáhala mj. poskytnutí kopie žaloby ve věci T. K. proti České republice. Případné poskytnutí takové informace se práv ani povinností stěžovatelky nedotýká a nemůže žádným způsobem ovlivnit její právní či jiné postavení. Za této situace lze po stěžovateli spravedlivě požadovat, aby soudní řízení vedla s vědomím existence nákladů řízení.

Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze podala stěžovatelka včas kasační stížnost. Namítla, že § 36 odst. 3 s. ř. s. nestanoví, že by závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků měly spočívat v jiných skutečnostech než v majetkových poměrech účastníka, např. že by měl soud zkoumat povahu žalobou uplatněného práva. V takovém případě by byl chráněn žalovaný správní orgán, neboť osvobození žalobce od soudních poplatků by bylo v určitých řízeních znemožněno. Stěžovatelka dále poukázala na to, že se Městský soud v Praze vůbec nezabýval možností jejího částečného osvobození od soudních poplatků, zákon hovoří o výjimečnosti pouze v případě úplného osvobození. Za nesprávnou pak považuje úvahu soudu o počtu jí podaných žalob. Co se týče předmětu řízení, Městský soud v Praze pomíjí, že prostřednictvím zákona č. 106/1999 Sb. lze legitimně získat i informace týkající se žadatele samotného, přestože by takovou informaci mohl získat např. nahlížením do spisu. Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Městského soudu v Praze v mezích námitek uplatněných v kasační stížnosti a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. Povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu podaném ve věci samé či o jiném návrhu, jenž je spojen s poplatkovou povinností (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Nejvyšší správní soud dle téhož usnesení netrval ani na povinném zastoupení advokátem (srov. § 105 odst. 2 s. ř. s.).

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesním institutem, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých sociálních poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, který by mu případně znemožnil přístup k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu dále vyplývá, že i v případě, kdy je účastník nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků, ať již zcela či pouze částečně (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní,

a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry, tedy netýkají se, a to ani nepřímě, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, dále např. rozsudky ze dne 6. 6. 2012, č. j. 2 Ans 6/2012 – 12, ze dne 22. 10. 2012, č. j. 2 As 101/2012 – 10, ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 As 74/2012 – 26, ze dne 22. 2. 2012, č. j. 6 As 6/2012 – 14, ze dne 27. 6. 2012, č. j. 9 Ans 7/2012 – 56, a mnohé další).

Městský soud v Praze postupoval v souladu s citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu. Přihlédl totiž k charakteru nyní posuzované věci, která přesně zapadá do charakteru mnoha jiných žalob, které u něj stěžovatelka podala. Žádost o informace se nevztahuje k právní sféře stěžovatelky a k hájení jejích práv, tedy k její životní sféře. Ostatně ani Nejvyšší správní soud nemohl pominout okolnost, která mu je známa z jeho vlastní úřední činnosti, a sice že stěžovatelka v současné době vede s různými správními orgány řadu podobných sporů, které se často týkají zákona o svobodném přístupu k informacím a které jsou důsledkem jejího zájmu o veřejné záležitosti či snahy o „dohled“ nad činností orgánů veřejné moci, které v jejích věcech rozhodují. I za situace, kdy by byly u stěžovatelky jinak objektivně dány důvody pro osvobození od soudních poplatků, lze tak považovat za spravedlivé a legitimní, jestliže jí Městský soud v Praze osvobození od soudních poplatků nepřiznal, neboť dobrodiní osvobození od soudních poplatků nelze zneužívat k volnému a nijak neomezenému vedení soudních sporů.

Nejvyšší správní soud nepochybně, že má stěžovatelka plné právo vést spory, které se netýkají jejího majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, dávali jí objektivní právo procesní možnosti tak činit, a že v nich musí mít možnost účinně hájit svá práva. Obecně však neexistuje žádný důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatelku pravidelně nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Pokud se stěžovatelka rozhodla vést tak velké množství sporů se správními orgány, je naprosto na místě, aby se rovněž sama podílela na nákladech, které tím v justičním aparátu vyvolává. Ostatně soudní poplatek za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve výši 3.000 Kč představuje jen zanedbatelnou část nákladů, které v drtivé většině beztak nese stát.

Nejvyšší správní soud uzavřel, že i kdyby snad majetkové poměry stěžovatelky svědčily tomu, že jsou dány zvlášť závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků, mnohost sporů vedených stěžovatelkou a jejich charakter, včetně právě posuzované věci, představuje vážný důvod pro nepřiznání osvobození.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřovala proti usnesení, které upravovalo jen práva a povinnosti stěžovatelky v žalobním řízení, nebyl s ohledem na ustanovení § 105 odst. 1 s. ř. s.

žalovaný účastníkem řízení o této kasační stížnosti, soud proto o jeho nákladech nerozhodoval.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. ledna 2016

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu